

että rakennusluonnokset vastedes asetetaan valiokunnan ehdottaman kaksinaisen tarkastuksen alaisiksi.

Sittenkun rahatoimikamari antamassaan lausunnossa oli esittänyt ¹⁾ valiokunnan edellä mainitun ehdotuksen evättäväksi sillä kertaa, päätti ²⁾ kaupunginvaltuusto, että kaupungin suurempiin huonerakennussuunnitelmiin nähden on vastedes noudatettava sellaista menettelyä, että asianomaisten hallitusten ja viranomaisten, lähettäessään hankkeissa olevan rakennuksen tai muun yrityksen ensimmäisen ehdotuksen, tulee aluksi kaupunginvaltuustolta hankkia ainoastaan yleinen vahvistus ehdotukselle, minkä jälkeen ja sittenkun tuollainen vahvistus on saatu, lopulliset piirustukset ja kustannusarvio on annettava valtuuston loppullisesti tutkittaviksi ja vahvistettaviksi, ja tulee viimeksi mainittujen piirustusten olla sellaiset, että niiden pohjalla käy täysin tarkasti määrääminen kustannusehdotukseen pannut menoerät.

5. Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.

Kaupungin kiinteän omaisuuden katselmusmiehet.

Kaupungin kiinteän omaisuuden katselmusmiehiksi valitsi ³⁾ kaupunginvaltuusto professori Gösta Grotenfeltin ja rakennusmestari A. N. Nybergin sekä näiden varamiehiksi arkkitehti M. Schjerfbeckin ja rakennusmestari G. F. Willandtin.

Korttelien n:ot 406 ja 443 sisäpuoliset rakennusrajat.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan lokakuun 20 päivänä 1908 oli muutoksen tekemistä tai ehdollisesti selityksen antamista varten kaupunginasemakaava-toimikuntaan palauttanut ⁴⁾ XIII kaupunginosan kortteleja n:ot 406 ja 443 varten laaditun sisäpuolisten rakennusrajain ehdotuksen, antoi toimikunta pyydetyn selityksen kirjelmässä helmikuun 19 päivältä sekä puolsi laadittuja piirustuksia vahvistettavaksi.

Asiaa esiteltäessä valtuusto hyväksyi ⁵⁾ toimikunnan laatiman ehdotuksen edellä mainittujen korttelien sisäpuolisiksi rakennusrajajoiksi.

Eräiden XIII, XIV ja XV kaupunginosan korttelien sisäpuoliset rakennusrajat.

Eräiden XIII, XIV ja XV kaupunginosan korttelien sisäpuoliset rakennusrajajoiksi, nimittäin

XIII kaupunginosan korttelin n:o 446 ⁶⁾;

¹⁾ Rtk. kirj. marrask. 27 p., n:o 520. — ²⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 7 p., 20 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. tammik. 12 p., 6 §. — ⁴⁾ Ks. 1908 vuod. kert., siv. 5. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 2 p., 5 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. helmik. 2 p., 4 §.

XIII kaupunginosan korttelien n:o:jen 447 ja 448 sekä XIV kaupunginosan korttelien n:o:jen 462, 463, 485, 492 ja 520—525¹⁾);

XIII kaupunginosan korttelin n:o 418²⁾);

XIII kaupunginosan korttelin n:o 412 b³⁾); sekä

XIII kaupunginosan korttelin n:o 410 ja XV kaupunginosan korttelien n:o:jen 512 ja 513⁴⁾).

Rahatoimikamarin esityksestä kaupunginvaltuusto päätti⁵⁾, että kortteliin n:o 493 XIV kaupunginosassa ei määrätä sisäpuolisia rakennusrajoja.

Kortteliin n:o 493 ei määrätä sisäpuolisia rakennusrajoja

1910 vuoden menosääntöä vahvistaessaan myönsi kaupunginvaltuusto⁶⁾ yhteensä 316,950 markkaa vesijohtoverkon laajentamiseen seuraaville alueille, nimittäin: Nimrodkadun alle Läntiseltä viertotieltä Lastenhoitoyhdistyksen tontille, Ruoholahdenkadun alle Köydenpunan- ja Kirkkomaan- kadun välille, Hietalahdenkadun alle Ruoholahden- ja Antinkadun välille sekä viimeksi mainitun kadun alle Abrahaminkadulle asti, Hietalahdenkadun alle Antin- ja Bulevardikadun välille, Elisabetinkadun alle Nikolain- ja Mauritsinkadun välille, Pohjoisrannan alle Kirkkokadulta osotenumeroon 16, Runebergkadun alle Fjälldalin ja Isontorin pohjoislaidan välille, Viidennen linjan alle Porthaninkadun ja Itäisen viertotien välille, Kaarlenkadun alle Viidennen linjan ja Helsinginkadun välille, Castréninkadun alle I. Pappi- ja Kaarlenkadun välille, Porthaninkadun alle Viidennen linjan ja Agrikolakadun välille, Aurorakadun alle Museo- ja Neryanderkadun sekä Freese- ja Arkadiakadun välille, Meilanskadun alle Töölön- ja Topeliuskadun välille, Rehbindertien alle Perämiehenkadun ja Edelfelttien sekä Hornin- ja Armfelttien välille, Edelfelttien alle Rehbinden- ja Armfelttien välille, Hornintien alle Rehbinden- ja Armfelttien välille, Arkadiakadun alle I. Henrikin- ja E. Rautatiekadun välille, Haapaniemenkadun alle osotenumera 4 Sörnäsän rantatielle, Siltavuorenpenke- reen alle Nikolain- ja Unioninkadun välille sekä Topeliuskadun alle Kammion- ja Meilanskadun välille.

Määräraha vesi- johtoverkon laajentamiseen

Kirjelmässä syyskuun 10 päivältä ilmoitti kaupungin valaistuslaitoksen hallitus, että vuonna 1910 käy tarpeelliseksi XI ja XII kaupunginosan kaasutarpeen täyttämiseksi laittaa johto Itäiseltä viertotieltä Vilhovuorenkadun kohdalta Alppikadun varrella sijaitsevaan Diakonissalaitoksen taloon, mutta että tuntuvasti säästyisi kustannuksia, jos johto

Määräraha kaasujohdon teettämiseksi Itäiseltä viertotieltä Diakonissalaitoksen taloon.

¹⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 2 p., 6 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 16 p., 25 §. —

³⁾ Valt. pöytäk. kesäk. 8 p., 10 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. lokak. 5 p., 8 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 16 p., 26 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 30 p., 1 §.

laskettaisiin jo tänä vuonna Vaasan-, Fleming-, Helsingin-, Kristiinan- ja Alppikadulle painejohtoa varten kaivettuun hautaan, ja esitti hallitus sentähden, että hallitus 1910 vuoden rahasääntöön uusia kaasujohtoja varten pantavasta määrärahasta saisi mainitun johdon kustannuksiin edeltäpäin vuonna 1909 käyttäen 6,000 markkaa. Esitykseen kaupunginvaltuusto myöntyi ¹⁾).

Määräraha kaasutehtaan pääputkiverkon laajentamiseen.

Kaupungin valaistuslaitoksen 1910 vuoden menosääntöä vahvistamiseksi myönsi ²⁾ kaupunginvaltuusto kaasutehtaan pääputkiverkon laajentamista varten 66,300 markkaa.

Sähkökäyttövoiman siirto Vanhankaupungin vesilaitokseen.

Kirjelmässä huhtikuun 30 päivältä esitti kaupungin sähkölaitoksen rakennustoimikunta että, kun Vanhankaupungin vesilaitos on erittäin suuressa sähkökäyttövoiman tarpeessa, sitä saisi Sörnäsän pääasemalta maakaapelilla johtaa Vanhankaupungin vesilaitokseen sekä että tarkoitukseen osotettaisiin 70,000 markkaa, huomioon otettavaksi muiden sähkölaitosta varten myönnettyjen määrärahojen yhteydessä. Esitykseen kaupunginvaltuusto myöntyi ³⁾).

Kysymys kadunjärjestely- ja tasoitustöiden teettämisestä lainavaroilla.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan joulukuun 30 päivänä 1908 oli antanut erityisen valiokunnan toimeksi valtuustolle esittää lausunnon m. m. siitä, eikö siihen nähden että kaupungilla tuohon aikaan oli myytyjen tonttien kauppahintaa saamatta lähes 8,500,000 markkaa, joka saaminen ainoastaan verkalleen tulee maksetuksi, olisi aihetta kadunjärjestämistöiden jouduttamiseksi käydä teettämään sellaisia töitä lainavaroillakin, sekä valtuusto oli tähän valiokuntaan valinnut ⁴⁾ herrat Engströmin, Hertzbergin ja Parviaisen, kauppias J. Tallbergin sekä insinööri G. Zittingin, antoi valiokunta mietinnön ⁵⁾ asiasta. Siinä valiokunta mainitsi, että valiokunnassa oli lausuttu eriäviä mielipiteitä asiasta, eräät jäsenet kun olivat olleet sitä mieltä, että vasta sittenkun tontinlunastuksista kertyneiden varain ylijäämä on käytetty kadunjärjestelytöihin, voi käydä tarpeelliseksi harkita, onko sellaisia töitä varten osotettava lainavarojakin, eikä kaupungin siinä tapauksessa suinkaan tulisi, kun suurempia töitä on teetettävä tai katsotaan olevan kaupungin edun mukaista yhtä aikaa toimeenpanna, kammoa sellaista tarkoitusta varten ottamasta tarpeellisia lainoja kunakin kertana tutkittuaan niiden tarpeellisuutta. Toiset valiokunnan jäsenet sitävastoin olivat olleet sitä mieltä, että puheenalaiset työt olisi teetettävä vakinaisesta rahasäännöstä riippumatta, sekä niin

¹⁾ Valt. pöytäk. syysk. 21 p., 19 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 30 p., 1 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. toukok. 11 p., 27 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. tammik. 19 p., 28 §. — ⁵⁾ Valt. pain. asiak. n:o 39.

ollen, samoin kuin vesijohtotyötkin, kustannettava pitemmän takaisinmaksuajalle otetuilla kuoletuslainoilla, jossa tapauksessa nämä työt aina kävisi teettäminen edullisimpaan aikaan ja niin laajasti kuin asianhaarat ja olot kulloinkin vaativat. Mitä kadunjärjestelykysymysten valmisteluun tulee, oli valiokunta katsonut sen olevan toimitettava sillä tavoin, että kaupunginvaltuuston keskuudestaan asettama erityinen valiokunta tarkoin ja kaikinpuolisesti käsittelee nämä kysymykset.

Esityksensä nojalla katsoi valiokunta:

että lainavaroja voidaan käyttää tarpeellisten kadunjärjestely- ja tasoitustöiden järkipäiväisen toimittamisen mahdolliseksi saattamiseen; sekä että tähän kuuluvat kysymykset olisi vastedes tarkkaa ja kaikinpuolista valmistelua varten annettava erityisen valiokunnan käsiteltäviksi, ennen kuin kaupunginvaltuusto päättää sellaiset työt teetettäväksi.

Valiokunnan mielestä olisi niinkään otettava harkittavaksi:

olisiko kadunjärjestely- ja tasoitustyöt, samoin kuin on laita vesijohtotöiden, tehtävä riippumattomiksi vakinaisesta rahasäännöstä ja yksinomaan kustannettava lainavaroilla.

Asiaa kaupunginvaltuustossa esiteltäessä lähetettiin ¹⁾ se rahatoimikamariin.

Antamassaan lausunnossa ²⁾ rahatoimikamari mainitsi kamarista näyttäneen siltä, kuin täytyisi kaupungin lähimpään kymmenen vuoden kuluessa toimeenpanna niin suuria yleisiä yrityksiä lainavaroilla, ettei olisi hyvinkään kaukonäköistä sen lisäksi kartuttaa kaupungin nopeasti kasvavaa velkataakkaa suorittamalla kaduntasoitustöidenkin kustannukset lainavaroista, ja esitti kamari sentähden kaupunginvaltuuston päätettäväksi, että kaduntasoitus- ja -järjestelytöiden kustannukset samoin kuin tähänkin asti pantaisiin maksettaviksi kaupungin vakinaisesta rahasäännöstä.

Tämän rahatoimikamarin esityksen kaupunginvaltuusto hyväksyi ³⁾.

Rahatoimikamarin esityksestä päätti ⁴⁾ kaupunginvaltuusto silloisen työnpuutteen lieventämiseksi antaa kaupungin rakennuskonttorin toimeksi paikalla ryhtyä teettämään tasoitustöitä Museo- ja Arkadiakadun välisellä Aurorakadun osalla XIII kaupunginosassa ynnä Viidennen linjan ja Hellesinginkadun välisellä Kaarlenkadun osalla XI kaupunginosassa sekä mainittuihin tarkoituksiin osottaa, toiseen 68,600 ja toiseen 89,000 markkaa,

Määrärahoja kaduntasoitustöitä varten.

¹⁾ Valt. pöytäk. marrask. 9 p., 16 §. — ²⁾ Valt. pain. asiak. n:o 50. — ³⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 14 p., 8 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. helmik. 2 p., 8 §.

edeltäpäin maksettavaksi kaupunginkassasta, kuitenkin niin että pyydettyjä määrärahoja toistaiseksi käytettäisiin ainoastaan mikäli niitä tarvitaan kallion louhintaan puheenalaisilla alueilla.

Vahvistettaessa 1910 vuoden menosääntöä pantiin ¹⁾ mainitut määrärahat siihen.

Määrärahoja ka-
tujen ja yleisten
paikkain korja-
ukseen, kunnos-
sapitoon ja teet-
tämiseen.

Lisäksi myönsi ²⁾ kaupunginvaltuusto 1910 vuoden rahasääntöä vahvistaessaan katujen ja yleisten paikkain korjaukseen, kunnossapitoon ja teettämiseen seuraavat määrärahat, nimittäin: Rautatien pohjoisosan korottamiseen ja ketokivillä päällystämiseen 35,000 markkaa, Hietalahden etelärannan ketokiveyksen uusimiseen 4,800 markkaa, erinäisten kaupungille kuuluvain katuosain kaiteiden uudestirakentamiseen ja korjaukseen 9,000 markkaa, Itäisen viertotien laajentamiseen 15,000 markkaa ja erinäisiin korjauksiin 15,000 markkaa, kaupungille kuuluvan Laivastokadun pohjoispengermän jalkakäytävän teettämiseen ja kadun ajotien viertämiseen 10,850 markkaa, kaupungille kuuluvan Länsi Satamakadun osan tasoitukseen ja viertämiseen 5,400 markkaa, Tehtaan- ja Merikadun välisen Laivurinkadun kaupungille kuuluvan osan päällystämiseen ketokivillä 12,700 markkaa, kaupungille kuuluvain Neljännen linjan osain viertämiseen tontin n:o 5 viereltä korttelissa n:o 318 sekä koko korttelin n:o 319 viereltä 9,300 markkaa, Lintulahden- ja Vilhovuorenkadun välisen Sörnäsintien osan päällystämiseen ketokivillä 19,500 markkaa, Rahapajanrannan itäpään ulkolaidassa olevan 10 metrin levyisen ajotien päällystämiseen ketokivillä 40,800 markkaa, Rahapajanrannan kahden ulomman rautatieraitteen jatkamiseen itään päin sekä uuden yhdysraiteen teettämiseen ensin mainittujen ja Katajanokan pääraiteen välille 18,800 markkaa sekä Pääskylänsäädän tasoittamiseen Sturekadulta osotenumeroon 8 korttelissa n:o 367 9,000 markkaa, Viidennen linjan tasoittamiseen Itäisen viertotien ja Porthaninkadun väliltä 25,000 markkaa, Castréninkadun tasoittamiseen Länsi Pappi- ja Kaarlenkadun väliltä 10,600 markkaa, Franzéninkadun tasoittamiseen Fleming- ja Kaarlenkadun väliltä 13,500 markkaa, Agrikolakadun samoin Kaarlen- ja Porthaninkadun väliltä 22,200 markkaa, Porthaninkadun samoin Viidennen linjan ja Agrikolakadun väliltä 38,000 markkaa, Töölönkadun samoin Aurora- ja Dagmarkadun väliltä 5,500 markkaa, Runebergkadun samoin Fjälldalin- ja Hesperiakadun väliltä 51,400 markkaa, Meilanskadun samoin Töölön- ja Topeliuskadun väliltä 11,800 markkaa, Läntisen viertotien samoin korttelin n:o 446 viereltä 15,000 markkaa, Arkadiakadun samoin Länsi Henrikin- ja Etelä Rautatiekadun väliltä 10,700 markkaa, Rehbindertien

¹⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 30 p., 1 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 30 p., 1 §.

samoin Perämiehenkadun ja Armfelttien väliltä 12,000 markkaa, Edelfelttien samoin Rehbinder- ja Armfelttien väliltä 7,500 markkaa, Ehrensvärdtien samoin Tehtaankadun ja Rehbinder-tien väliltä 2,000 markkaa, Hornintien samoin Rehbinder-tien ja Tehtaankadun väliltä 1,900 markkaa sekä Topeliuskadun samoin Kammion- ja Meilanskadun väliltä 25,200 markkaa.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan joulukuun 17 päivänä 1907 oli antanut ¹⁾ erään toimikunnan tehtäväksi valmistella Pitkäsillan uudestirakentamista koskevaa kysymystä, antoi toimikunta mietinnön ²⁾ asiasta. Siinä lausui toimikunta pääasiassa seuraavaa:

Kysymys
Pitkäsillan
uudestirakenta-
misesta.

Mitä ensinnä sillan leveyteen tulee, oli toimikunta sitä mieltä että, kun sillan on välitettävä erittäin vilkasta henkilöliikennettä, pitäisi sen kaiteiden väliä olla vähintään 22 metriä, josta mitasta 8 metriä tulisi jalkakäytävään ja 14 metriä ajotien osalle.

Sillan rakennusaineeseen nähden lausui toimikunta jyrkkänä mieliteenään, että silta olisi rakennettava granitista. Puusta, raudasta ja rautabetonista tehtyihin siltoihin verraten on nimittäin granitista tehdyllä se etu, että sen kestävyys on miltei rajaton, jota paitsi se oikein tehtynä tuskin ensinkään kärsii pakkasesta, kosteudesta ja tutinasta, minkä johdosta korjaus- ja kunnossapitokustannuksetkin ovat mitättömän vähäiset.

Siltarakennusta varten oli toimikunta teettänyt piirustukset ja kustannuslaskelmat kolmen eri vaihtoehdotuksen mukaan. Luonnoksen I mukaan rakennettaisiin silta kolmelle kaarelle, joista kukin olisi 12 metriä pitkä ja sillan alainen vapaa vedenpinta niinmuodoin 36 metriä leveä ja, kun jokainen pilari olisi 2 metriä leveä, olisi sillan pituus päätekiinnikkeiden välillä kaikkiaan 40 metriä. Kukin sillankaari tehtäisiin holvikaaren muotoinen, jonka alapinta olisi ympyrämäinen ja nuolenkorkeus olisi 1.7 metriä. Holvinlaen ja keskivedenpinnan välinen vapaa tila olisi 3.8 metriä korkea. Sillan ajotie päällystettäisiin noppakivillä, jalkakäytävät asfaltilla. Kustannukset tämän suunnitelman toteuttamisesta ynnä väliaikaisen sillan y. m. laittamisesta oli arvioitu 760,000 markaksi. Luonnos II näytti 5 kaarelle rakennetun sillan, ollen kaaret samaa muotoa ja kokoa kuin edellisessä luonnoksessa. Sillan alainen vapaa vedenleveys olisi tässä tapauksessa 60 metriä ja sillan koko pituus päätekiinnikkeiden välillä 68 metriä. Sillan kansitus olisi samanlainen kuin edellä mainittu. Kustannukset oli arvioitu kaikkiaan 871,000 markaksi, joihin kuitenkin tulisi lisäksi menoja tätä suunnitelmaa varten ehdotetusta jonkin

¹⁾ Ks. 1907 vuod. kert., siv. I. 70 ja 71. — ²⁾ Valt. pain. asiak. n:o 53.

verran upeammasta rakennustaiteellista ulkoasusta. Luonnos III erosi edellisistä siinä, että ehdotettujen kolmen holvin tukiväli oli ehdotettu 16 metriksi sekä pilarien leveys 2—2.5 metriksi. Vapaa vedenleveys olisi siten 48 metriä ja päätekiinnikkeiden väli kaikkiaan 53 metriä. Tämän luonnoksen kustannukset oli samoilla edellytyksillä kuin muutoin luonnoksessa I laskettu 787,500 markaksi. Kaikkiin näihin luonnoksiin nähden oli huomattava, että sekä päätekiinnikkeet että pilarit oli ehdotettu perustettaviksi suorastaan kiinteään kallioon. Toimikunta puolsi viimeksi mainittua luonnosta.

Lopuksi toimikunta mainitsi, että toiminimi Wayes & Freytagin laatiman ehdotuksen mukaan rakennettu silta, joka tehtäisiin rautabetonista käyttämällä granitia kaiteisiin sekä päätekiinnikkeitten ja pilarien verkoksi, maksaisi kaikkiaan 707,000 markkaa.

Toimikunta sentähden ehdotti lisätyn kaupunginvaltuuston päätetväksi:

että Pitkäsilta on uudestirakennettava toimikunnan ehdotuksen mukaisesti, joka käsittää granitista tehtävän sillan kolmelle 16 metrin pituiselle kaarelle, ollen kaiteiden vapaa välimatka 22 metriä;

että rakennustyötä ynnä nykyisen sillan purkamista ja rakennusaikana tarpeellisen väliaikaisen sillan rakentamista varten osotetaan 787,500 markkaa, suoritettavaksi kahta vuotta pitemmäksi takaisinmaksuajaksi otetuista lainavaroista; niin myös

että varsinainen kaupunginvaltuusto saa toimekseen sekä hankkia vahvistuksen lisätyn kaupunginvaltuuston lainaan nähden tekemälle päätökselle että ryhtyä muihin asiasta aiheutuviin toimenpiteisiin;

sekä että varsinainen valtuusto päättäisi:

asettaa kolmihenkilöisen toimikunnan, jonka silmälläpidon alaisena rakennustyö vahvistetun ohjelman mukaan suoritetaan, ollen toimikunnan, mikäli tarve vaatii, kaupunginvaltuustolle annettava lausuntoja ja ehdotuksia.

Asiaa esiteltäessä valtuusto päätti¹⁾ maistraatilta anoa lisätyn valtuuston valitsemista asiaa käsittelemään ja ratkaisemaan.

Lokaveden puhdistusasemain laittaminen, kanavan rakentaminen Töölönlahden ja Taival-

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan lokakuun 6 päivänä 1908 oli pannut pöydälle²⁾ kysymyksen kanavan rakentamisesta Töölönlahden ja Taival- tai Humallahden välille odottaessaan ehdotusta, joka rakennuskonttorissa oli tekeillä Töölönlahden veden pilaantumisen estä-

¹⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 14 p., 6 §. — ²⁾ Ks. 1908 vuod. kert., siv. 44 ja 45.

miseksi, antoi rakennuskonttori kirjelmässä joulukuun 12 päivältä s. v. ¹⁾ tai Humallahden välille sekä rahatoimikamariin ehdotuksen katkaisevan lokaviemärin rakentamisesta Fredriksperin ja Humallahden välille 679,300 markan kustannuksilla, Töölönlahden ruoppaaminen ja varustaminen rantareunustuksella, joten rautatiepenkereen länsipuolinen Töölönlahden osa vapautuisi mainittuun lahteen laskevan lokaveden pääasiallisesta määrästä.

Kun kuitenkin terveydenhoitolautakunta oli vastamainittua rakennuskonttorin ehdotusta vastaan tehnyt eräitä muistutuksia, antoi konttori rahatoimikamariin kirjelmän marraskuun 1 päivältä 1909 ¹⁾, jossa konttori, seikkaperäisesti perusteltuaan tekemäänsä ehdotusta, että eräitä Töölönlahteen laskevia vesiä varten laitettaisiin ulkomaiseen malliin lokaveden puhdistusasemat, Fredriksperin vierelle 3,000 asukasta ja Diakonissalaitoksen vierelle 2,800 asukasta varten, sekä vastedes Töölön sokeritehtaan vierelle, teki seuraavat ehdotukset:

että puhdistusasemain laittamiseksi The Scandinavian Septic Tank Companyn yleisehdotuksen mukaisesti Fredriksperin järjestelyratapihan ja Diakonissalaitoksen läheisyyteen osotettaisiin 47,400 ja 69,500 markkaa:

että, siinä tapauksessa että lokaviemäriveden puhdistaminen edellä mainituilla asemilla osottaa tyydyttävän tuloksen, kolmas puhdistusasema luoteesta Töölönlahteen tulevia lokavesimääriä varten laitettaisiin soveliaalle paikalle Florantien kaakkoispuolelle;

että tämän johdosta konttorin kirjelmässään joulukuun 12 päivältä 1908 ehdottaman katkaisevan lokaviemärin rakentaminen Fredriksperistä Humallahteen saisi jäädä siksi, kunnes puhdistusasemain toiminnasta on saatu luotettavia tuloksia;

että ehdotus pumppulaitokseen yhdistetyn katkaisevan lokaviemärin rakentamisesta Töölönlahden ympäri ei aiheuttaisi toimenpidettä;

että sitä vastoin 47,000 markan määräraha jo ensintulevan vuoden menosäännössä osotettaisiin sellaista Kaisaniemen ravintolan vierellä Töölönlahteen laskevan lokaviemärin muutosrakennusta varten, että viemäri tulisi Kaisaniemen alla olevan, Siltavuoren satamaan laskevan ison lokaviemärin välittömään yhteyteen;

että päätettäisiin perkauttaa Töölönlahti ruoppaamalla ja varustaa sen rannat reunakiveyksellä puutarhalautakunnan viime ehdotuksen mukaan sekä aikanaan osottaa tarpeellinen määräraha tähän tarkoitukseen; sekä

¹⁾ Valt. pain. asiak. n:o 47.

että Töölönlahden ja Taivallahden, vaihtoehtoisesti Humallahden yhdistävää kanavaa koskeva kysymys saisi raueta, joten kaupunginvaltuuston lokakuun 6 päivänä 1908 tehdyn päätöksen nojalla tarkoitukseen varatut Töölön kaupunginosan tontit vapautuisivat myytäviksi.

Sittenkun terveydenhoitolautakunnan lausunto oli rakennuskonttorin vastamainitun ehdotuksen johdosta saatu, esitti rahatoimikamari kirjelmässä marraskuun 22 päivältä ehdotuksia hyväksyttäväksi terveydenhoitolautakunnan tekemin lisäyksin, että kiellettäisiin Töölönlahtea enää täyttämästä.

Asiaa esiteltäessä, budjettivaliokunnan annettua siitä lausuntonsa ¹⁾, päätti ²⁾ kaupunginvaltuusto lokaveden puhdistusaseman teettämiseksi Eläintarhaan osottaa 47,400 markkaa, maksettavaksi taksoitetuista tai muista käytettävänä olevista varoista, sekä jättää ehdotuksen katkaisevan kanavan teettämisestä rautatien alueelta Siltavuorensatamaan tällä kertaa raukeamaan, jota vastoin asia muilta kohdin vastedes esitettäisiin valtuustolle.

Määrärahoja laskukanavain korjaukseen, kunnossapitoon ja teettämiseen. 1910 vuoden rahäsääntöä vahvistaessaan myönsi ²⁾ kaupunginvaltuusto laskukanavain korjaukseen ja kunnossapitoon 34,000 markkaa sekä laskukanavain teettämiseen pääasiallisesti päätettyjen kaduntasoitusten yhteydessä kaikkiaan 146,300 markkaa.

Määrärahoja teiden ja viertoteiden korjauksiin. Niinikään myönsi ³⁾ kaupunginvaltuusto 1910 vuoden rahäsääntöä vahvistaessaan teiden korjauksiin kaikkiaan 14,800 ja viertoteiden korjauksiin 15,000 markkaa.

Sörnäsän satamaolojen järjestäminen. Kirjelmässä helmikuun 2 päivältä teki kaupungin sähkötehtaan rakennustoimikunta esityksen Sörnäsän satamaolojen järjestämisestä siihen suuntaan, että niin kaupunki kuin muutkin täkäläiset hiilentuottajat voisivat mahdollisimman mukavasti ja halvalla toimittaa hiilenpurkauksen ja varastoonpanon.

Asiaa esiteltäessä päätti ⁴⁾ kaupunginvaltuusto siitä vaatia rahatoimikamarin ja satamarakennusvaltuuskunnan lausuntoa.

Lisämääräraha Katajanokan laiturirakennusta varten. Koska 1909 vuoden menosääntöön Katajanokanrannan uudestirakentamista varten pantu 120,000 markan määräraha ei, mikäli rakennuskonttori oli rahatoimikamarille ilmoittanut, riittäisi työn suorittamiseen, esitti kamari kirjelmässä kesäkuun 10 päivältä, että kaupunginvaltuusto osottaisi käytettävänä olevista lainavaroista 40,000 markan lisä-

¹⁾ Valt. pain. asiak. n:o 59. — ²⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 30 p., 1 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 30 p., 1 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. helmik. 16 p., 22 §.

määrärahan Katajanokan laituritöiden loppuun suorittamiseen. Esityksen valtuusto hyväksyi ¹⁾).

Vahvistaessaan 1910 vuoden menosääntöä myönsi ²⁾ kaupunginvaltuusto rantalaiturien, siltain y. m. korjauksiin 40,500 markkaa, jääleajosiltain teettämiseen sekä aitausten teettämiseen laitureille ja jäärailojen vierelle 5,000 markkaa, satamain ruoppaukseen 20,000 markkaa, ruoppavarastopaikan järjestämiseen Sörnäsän niemekkeelle 10,000 markkaa, Hakaniemenrannan rakennustyön loppuun saattamiseen 54,000 markkaa sekä Humalluodolle vievän jalkasillan teettämiseen y. m. 4,700 markkaa.

Esiteltäessä puutarhalautakunnan kirjelmässä helmikuun 9 ja maaliskuun 11 päivältä tehtyjä esityksiä kaupungin istutusten yksinkertaistuttamisesta myöntyi ³⁾ kaupunginvaltuusto viimeksi mainitussa kirjelmässä tehtyyn ehdotukseen, että tähänastista vaatimattomampia kukkasryhmiä järjestettäisiin erälle luetelluille paikoille, sekä salli lautakunnan enintään 12,000 markalla ylittää kaupungin istutusten kunnossapitoon vuodeksi 1909 myönnetyn määrärahan, minkä ohessa valtuusto lausui toivomuksen, että myönnetyn lisämäärärahan käyttämisessä noudatettaisiin tarpeellista säästäväisyyttä.

Kirjelmässä syyskuun 30 päivältä rahatoimikamari esitti, että 13,500 markan määräraha edeltäpäin maksettaisiin kaupunginkassasta Eläintarhan urheilukentän töiden loppuunsaattamiseen ja kamari valtuutettaisiin 1910 vuoden rahasääntöä laadittaessa siihen panemaan tarpeelliset varat sekä urheilukentän lopullista kuntoonpanoa että mainitulle kentälle vievän tien tasoittamista varten. Kaupunginvaltuusto myöntyi ⁴⁾ esitykseen.

Vahvistettaessa 1910 vuoden menosääntöä pantiin ⁵⁾ puheenalaisia tarkeituksia varten 9,700 ja 17,800 markan määrärahat.

Vahvistettaessa 1910 vuoden menosääntöä osotti ⁶⁾ kaupunginvaltuusto istutusten ja puutaimistojen voimassapitoon 92,500 markkaa, talvipuutarhan samoin 6,000, urheilu- ja leikkikenttään samoin 1,450 sekä aitausten kunnossapitoon 3,000 markkaa, kaupunginpuutarhan asuinrakennusten polttoaineita ja puutarhan valaistusta varten 950 markkaa, puiden suojustistikkojen hankkimiseen 1,950 markkaa, nurmien uusimiseen 3,000 markkaa, mullanvalmistukseen kaupungin istutuksia varten 3,500 markkaa, kaupunginpuutarhan korjaustöihin 3,500 markkaa, Tehtaanpuiston kasvihuo-

Määrärahoja kaupungin satamain korjaus- ja kunnossapitosekä uutistöihin.

Kaupungin istutusten yksinkertaistuttamisen ja lisämääräraha niitä varten.

Määräraha Eläintarhan urheilukentän töiden loppuun saattamiseen.

Muita määrärahoja kaupungin istutuksia varten.

¹⁾ Valt. pöytäk. kesäk. 15 p., 19 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 30 p., 1 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 16 p., 15 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. lokak. 5 p., 27 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 30 p., 1 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 30 p., 1 §.

neiden korjaukseen 1,350 markkaa, Konstantininkadun viereisen istutuksen kuntoonpanoon 150 markkaa, työkalujen ostoon ja korjaukseen 2,500 markkaa, Eläintarhan kahden makkilan puhtaanapitoon 324 markkaa, Savilan taimiston kuntoonpanoon 2,500 markkaa, Punanotkon tasoitustyön jatkamiseen 5,000 markkaa, Haapaniemen tasoitus- ja istutustyön loppuunsaattamiseen 6,000 markkaa, kelkkaratain laittamiseen 1,600 markkaa sekä kaupunginpuutarhan vesijohtoputken uusimiseen 2,500 markkaa.

Määrärahoja puhtaanapitolaitosta varten.

Samaten myönsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto 1910 vuoden rahasääntöä vahvistaessaan seuraavat määrärahat puhtaanapitolaitosta varten, nimittäin: kaatopaikkain ja laiturien voimassapitoon 5,000 markkaa, vartijain palkkaamiseen 7,000 markkaa, makkien ja käymäläin puhtaanapitoon ja korjaukseen 17,000 markkaa, yleisten paikkain, katujen, viertoteiden, teiden, venesatamain ja jäiden puhtaanapitoon kaikkiaan 159,200 markkaa sekä katujen kasteluun 10,000 markkaa.

Määrärahoja Korkeasaaren ja Seurasaaren laitosten voimassapitoon.

Helsingin anniskeluosakeyhtiön johtokunnan kaupunginvaltuustolta anottua 71,000 markan määrärahaa kaupungille vuodelta 1909 tulevasta yhtiön voittovarain osuudesta käytettäväksi Korkeasaarella ja Seurasaarella olevain yhtiön laitosten voimassapitoon vuonna 1910 myönsi ²⁾ valtuusto yhtiölle mainittuun tarkoitukseen 35,000 markan määrärahan edeltäpäin suoritettavaksi kaupunginkassasta sekä aikansa takaisin maksettavaksi kaupungille tulevasta mainittujen voittovarain osuudesta, minkä ohessa valtuusto sen kysymyksen valmistelemiseksi, minkä verran yhtiölle lopullisesti voitaisiin myöntää avustusta mainituista voittovaroista, lähetti asian vastedes asetettavaan erityiseen valiokuntaan, jonka olisi tehtävä ehdotus voittovarain jakamiseksi.

Määräraha Turholmaan tehtävää aitausta varten.

Rahatoimikamarin esityksestä osotti ³⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 1,300 markkaa aitauksen teettämiseksi Turholmassa olevan Henrik Borgströmin puiston ja siihen rajoittuvien tilusalueiden välille.

Likaveden johtaminen Turvikin huvilasta.

Kirjelmässä elokuun 19 päivältä rahatoimikamari esitti, että likaveden johtamiseksi Turvikin huvilasta mereen teetettäisiin laskujohto sekä että tarkoitukseen myönnettäisiin 1,200 markkaa.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti ⁴⁾ edellä mainitun likaveden poistamista varten ennestään olevan laskujohdon suljettavaksi ja epäsi rahatoimikamarin esityksen uuden tuollaisen johdon rakentamisesta sekä käski kamarin ryhtyä toimenpiteeseen likaveden kokoomiseksi jollakin yksinkertaisella ja halvalla tavalla.

¹⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 30 p., 1 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 14 p., 18 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. toukok. 25 p., 10 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. syysk. 7 p., 37 §.

Rahatoimikamarin esityksestä osotti ¹⁾ kaupunginvaltuusto kaatolaitu- Määräraha kaa-
rin laittamiseksi Bölen tilalle ja laiturille vievän tien teettämiseksi sekä topaikan laitta-
mainitun laiturin kunnossapitokustannuksiin 725 markkaa maksettavaksi miseksi Bölen
valtuuston käyttövaroista. tilalle.

Niinikään osotti ²⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan Fredriks- Määräraha
perin huvilayhdyskunnassa kesällä 1909 teetettäviä kanavoimistöitä var- Fredriksperin
ten 7,000 markkaa. kunnassa teetet-
täviä kanavoi-
mistöitä varten.

Kirjelmässä syyskuun 30 päivältä rahatoimikamari mainitsi kaupun- Evätty ehdotus
ginasemakaava-toimikunnan kamarille ehdottaneen, että Kappeliesplanaa- Kappeliesplanaa-
din viereinen Pohjois Esplanaadikadun jalkakäytävän osa laajennettaisiin naadin viereisen
saman levyiseksi kuin Runeberginesplanaadin jalkakäytävä on, mutta jalkakäytävän
esitti kamari, että kaupunginvaltuusto epäisi ehdotuksen, koska liikenne- laajentamisesta.

Asiaa esiteltäessä valtuusto päätti ³⁾, että kaupunginrasemakaava-toimi-
kunnan ehdotus ei aiheuta toimenpidettä.

Kirjelmässä kesäkuun 25 päivältä ehdotti rahatoimikamari annetta- Kaupungin rak-
vaksi määräyksiä kaupungin rakennuksista yksityishenkilöille luovutettujen kennuksista yk-
huoneistojen hoitoon ja kunnossapitovelvollisuuteen nähden. sityisille luovu-
tettujen huone-
istojen kun-
nossapito-
velvollisuus

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti ⁴⁾ siitä pyytää palotoimi-
kunnan, kasvatuslautakunnan, puutarhalautakunnan ja Marian sairaalan
hallituksen lausuntoa, minkä jälkeen kaikki asiassa syntyneet kirjat paina-
tettaisiin.

Kirjelmässä marraskuun 16 päivältä ⁵⁾ esitti rahatoimikamari mainit- Esitys lainava-
semistaan syistä, että lainavaroja osotettaisiin seuraavain rakennusyritys- rain osottami-
sista eräiden
rakennusyritys-
ten osin loppuun saattamiseen, osin alottamiseen, nimittäin: ten kustannuk-
siin.

Marian sairaalan laajennukseen	Smk	160,000:—
Kallion kansakoulutalon valmistamiseen	”	310,000:—
Ratakadun ” ”	”	225,000:—
Hakaniementorin kauppahallin rakentamiseen	”	300,000:—
Kallion kansankirjastotalon ”	”	200,000:—
Kahden poikittaiskanavan teettämiseen	”	65,400:—
Erinäisten lokaviemäriveden puhdistusasemain teettä- miseen	”	250,000:—
Uusien laiturirakennusten teettämiseen	”	1,000,000:—
	<u>Yhteensä Smk</u>	<u>2,510,400:—</u>

¹⁾ Valt. pöytäk. kesäk. 15 p., 20 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. kesäk. 15 p., 21 §. — ³⁾ Valt. pöytäk.
lokak. 5 p., 28. §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. lokak. 5 p., 10 §. — ⁵⁾ Valt. pain. asiak. n:o 45.

ja ehdotti kamari, että tästä summasta Marian sairaalan laajentamiseen tarvittavat 160,000 markkaa osotettaisiin 1909 vuoden obligatsioonilainasta sekä loput vastaisista kahta vuotta pitemmälle takaisinmaksuajalle otetuista lainavaroista.

Asiaa esiteltäessä lähetti¹⁾ kaupunginvaltuusto sen budjettivaliokuntaan, jonka tuli erikseen lausua mielipiteensä siitä, olisiko ja missä määrin kamarin esityksessä mainitut tarpeet täytettävä lainavaroilla vai työt ehkä teetetävä kaupungin vakinaiseen rahasääntöön pantavilla määrärahoilla.

Valiokunnan annettua lausunnon²⁾ asiasta päätti³⁾ kaupunginvaltuusto, että Kallion kansakoulutalon määräraha 310,000 markkaa suoritettaisiin kahta vuotta lyhemmälle takaisinmaksuajalle otetuista lainavaroista sekä että muut edellä mainitut työt, mikäli valtuusto oli päättänyt ne teetetäväksi, kustannettaisiin taksoitetuilla tai muilla käytettävissä olevilla varoilla.

Lausunto kaupungin katujen, torien y. m. suomenkielisiä nimiä koskevasta asiasta *).

Kirjelmässä huhtikuun 25 päivältä 1908 oli maistraatti kaupunginvaltuustolle lausunnon antamista varten lähettänyt rahatoimikamarin maistraatille tekemän esityksen kaupungin katujen, torien, tilusten, saarien, merenselkään y. m. suomenkielisten nimien vahvistamisesta tekeillä olevan Helsingin kaupungin asemakartan suomenkieliseen painokseen otettaviksi. Sittenkun asia oli ollut valtuuston asettaman erityisen valiokunnan valmisteltavana, antoi valiokunta mietinnön⁴⁾ ehdotuksineen puheenalaisiksi suomenkielisiksi nimiksi.

Asiaa käsitellessään päätti⁵⁾ kaupunginvaltuusto, käymättä valiokunnan ehdotusta seikkaperäisesti tarkastamaan, antaa rahatoimikamarin toimeksi, mikäli asia oli kunnallishallinnon käsiteltävä, vahvistaa kaupungin katujen, torien, tilusten, saarien, merenselkään y. m. suomenkieliset nimet sekä ottaa ne tekeillä olevaan kaupungin suomenkieliseen asemakarttaan noudattaen seuraavaa:

1) että, kun vahvistetuissa kaupunginasemakaavoissa mainitut saarien, luotojen, karien, lahtien, salmien ja merenselkään nimet ovat luotsilaitoksen kartoissa ja merikorteissa, näitä nimiä ei ole suomentamalla muutettava eikä myöskään niiden mukaan nimitetyille kaduille pantava muuta nimeä;

¹⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 7 p., 18 §. — ²⁾ Valt. pain. asiak. n:o 59. — ³⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 30 p., 1 §. — ⁴⁾ Valt. pain. asiak. n:o 35 vuodelta 1908. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 1 p. 1908, 12 §.

*) Tämä kertomusvuoteen 1908 kohdistuva asia jäi epähuomiosta mainitsematta sen vuoden kertomuksessa.

2) että kaikki talojen, tilusten ja sellaisten tilusalueiden, joilla maakirjassa on katasterinimi, esim. Sörnäs, Aspнас, Eko, Vallgård, sekä niiden mukaan nimitettyjen katujen nimet on pysytettävä ennallaan;

3) että erisnimistä johtuvat kadunnimet, kuten Antreankatu, Mikaelinkatu, Vilhelminkatu ja Mauritsinkatu, on asemakaavan suomenkielisessä laitoksessa pysytettävä pääasiallisesti ennallaan;

4) että suomentaa saa ainoastaan sellaiset kadun- ja tiluksennimet, joihin 1 ja 2 kohdan määräykset eivät kohdistu ja joiden nimi johtuu ominaisnimestä, niinkuin Ratakatu, Kaivopuisto ja Eläintarha, jossa kohden on huomattava, että käänös toimitetaan oikein tuntien ruotsinkielisten nimien merkitys sekä että, kun suomenkielessä on käytettävänä useampia samanmerkintöisiä sanoja, käytetään sitä, joka on enemmän ruotsinkielisen nimen kaltainen, esim. Tokankatu:

5) että, milloin ruotsinkielellä käytettyjä lainasanoja helposti voi käyttää suomenkielessäkin, näitä ei ole suomennettava, esim. Observatoriokatu, Terassikatu, Marinikatu; sekä

6) että edellä olevista määräyksistä poiketen saa pysyttää semmoisen suomenkielisen nimen, joka jo on tullut käytäntöön eikä ole syntynyt väärästä käänöksestä, esim. Hietalahdenkatu ja Itä Viertotie.

B. Kaupungin irtaimistoa ja rahatointa koskevat asiat.

Kaupungin irtaimiston katsastusmiehiksi kuluvaaksi vuodeksi valitsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto herra Häggmanin, pörssivälittäjä Arthur Grönbergin, kauppias A. F. Sundströmin ja merikapteeni Leopold Laurentin sekä näiden varamiehiksi professori Uno Albrechtin ja konttorinjohtaja K. E. Grönlundin.

Kaupungin irtaimiston katsastusmiehet.

Kaupunginkassan katsastusmiehiksi valitsi ²⁾ kaupunginvaltuusto herrat Hertzbergin ja Stockmannin sekä näiden varamiehiksi herrat Damsténin ja Kihlmanin.

Kaupunginkassan katsastusmiehet.

Kirjelmässä maaliskuun 26 päivältä lähetti rahatoimikamari valtuustolle rahatoimikonttorin laatiman kertomuksen ³⁾ kaupungin 1908 vuoden tileistä ja tilinpäätöksestä. Tilinpäätös oli yhteenvedettynä näin kuuluva:

Kertomus kaupungin 1908 vuoden tileistä ja tilinpäätöksestä.

¹⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 14 p., 3 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. tammik. 2 p., 5 §. — ³⁾ Valt. pain. asiak. n:o 10.